

Killyéni András

A kolozsvári egyetem tanárai és a sport

Az első világháború előtti kolozsvári sportélet fejlődését kétségtelenül meghatározták az akkori sportvezetők: arisztokraták, köznemesek, később pedig ügyvédek, tanárok, polgárok stb. A kolozsvári sportélet szervezésében és támogatásában az 1872-ben alapított egyetem több tanára is aktívan részt vett. Voltak, akik versenyeket szerveztek vagy egyleti tagok voltak, s voltak olyan tanárok, akik anyagilag támogattak egy-egy egyesületet. Rájuk szeretnénk emlékezni ebben a sorozatban.

Dr. Concha Győző

A neves professzor, Concha Győző Marcaltőn született 1846. február 10-én. A politikai tudományok és a jog terén ért el kiemelkedő eredményeket, 1872-től a kolozsvári egyetem politika tanszékének rendes tanára volt, majd 1892-ben Budapestre távozott, és 1928-ig a budapesti egyetem tanára, valamint kétszer dékánja volt. Nagy hatással volt a magyar közjogi gondolkodás fejlődésére, Magyarország egyik szaktekintélye volt e téren. A tudományos akadémia levelező, majd 1900-tól rendes tagja volt, később pedig az akadémia második osztályának elnökévé, valamint az akadémia másod-elnökévé is megválasztották. 1903-tól főrendházi tag, 1927-től pedig a felsőház örökös tagja, valamint az országos legfőbb fegyelmi bizottság tagja volt, végül 1892-ben elnyerte az MTA nagyjutalmát. 1933-ban hunyt el Budapesten.

A kolozsvári egyetemi aktivitása mellett kiemelkedő szervezőmunkát fejtett ki a sportélet fellendítése érdekében: az 1873-ban alapított Torna- és Vívó Egylet szakvezetője, valamint rövidebb ideig a KKE választmányi tagja volt. Concha Győző a korcsolyázás mellett az atlétikai élet támogatójaként vált ismertté, hiszen a KAC fegyelmi bizottságának bírói tisztségét is betöltötte.

A fegyelmi bizottság feladata az atlétikai klub becsületi kérdéseinek tisztázása, az esetleges óvások elbírálása volt.

Munkássága révén nemcsak a jog- és politikai tudományok terén, hanem a kolozsvári sportélet kibontakozásában és fellendítésében is fontos szerepet játszott, s nevét, munkásságát nem szabad elfelejtenünk.

Dr. Istvánffy Gyula

Dr. Istvánffy Gyula botanikus, egyetemi tanár Kolozsváron született 1860. április 5-én. 21 évesen doktori oklevelet szerzett a bonni egyetemen, majd a porosz akadémián tanított. 1887-től a kolozsvári egyetem magántanára volt, 1889. december 7-én a Magyar Nemzeti Múzeum növénytárának az igazgatójává, majd 1897. februárjától a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen a növénytan tanárává nevezték ki. 1898-ban létrehozta Budapesten a M. Kir. Központi Szőlészeti Kísérleti Állomást. Munkásságáért 1901-ben az akadémia levelező tagjává választotta, majd 1920-tól rendes taggá. 1912-ben visszahívták Kolozsvárra, de a hívást nem fogadta el. 1915-től a budapesti József Műegyetem növénytan-tanáráként működött. A kolozsvári Mikó utcai botanikus kert megteremtője volt.

A kiváló botanikust Erdély legrégebb bicikliseként tartják számon. Azt mondták róla, hogy képes volt a Fekete-tengerig is elbiciklizni moszatokért. Ő szerkesztette az első magyar kerékpáros szakkönyvet: *A kerékpárosság kézikönyvét*, amely 1894-ben jelent meg Budapesten. Könyvében ekképp határozta meg a kerékpáros feladatait: „*a kerékpáros előtt két feladat áll, ezek: 1. sportjának megbecsültetése, elismertetése és 2. sportjának tovább fejlesztése.*”

1889-ben eredményeiért a KAC választmánya elismerésével és ezüst éremmel tüntette ki.

Szabó Dénes és Fabinyi Rudolf

Szabó Dénes orvos, egyetemi tanár Pesten született 1856-ban. Egyetemi tanulmányait Pesten végezte, ahol 1879-ben orvosdoktorrá avatták. Tanulmányai kiegészítése céljából 1880-ban ösztöndíjjal külföldre (Bécs, Drezda, Berlin, Edinburgh, London) utazott. 1881-ben gyakornok volt Budapesten, az 1-es sz. szülészeti klinikán, majd tanársegéd, 1889-től pedig a szülészet és nőgyógyászat magántanára volt. 1892-től a kolozsvári egyetemen a szülészet és nőgyógyászat tanárának nevezték ki, 1905–06-ban az egyetem rektora volt. Cikkei jelentek meg különböző szaklapokban, az *Orvosi Hetilapban*, a *Gyógyászatban*, a *Kolozsvári*

Orvostermészettudományi Értesítőben stb.

Kolozsváron hunyt el 1918. január 17-én, a Házsongárdi temetőben nyugszik.

Fabinyi Rudolf 1849. május 30-án született Jolsván (Jelsava, Szlovákia). Budapesten vegyészdiplomát szerzett, majd tanársegéd volt a műegyetemen. 2 éves grazi és müncheni tanulmányútja után, 1878-tól a kolozsvári egyetem vegytan professzora, valamint a vegyész-kísérleti intézet igazgatója volt. Nevéhez fűződik a modern szerveskémiai kutatás kezdete Magyarországon. A németországi, svájci és olaszországi kémiai intézetek tanulmányozása után, saját tapasztalatait felhasználva megszervezte a kolozsvári kémiai intézetet.

Budapesten hunyt el 1920. március 7-én.

Szabó Dénes és Fabinyi Rudolf kiváló korcsolyázók voltak, 1911-től a Kolozsvári Korcsolyázó Egylet választmányi tagjaivá váltak, és a versenybizottsági elnöki tisztséget is betöltötték. Versenyeket, bemutatókat szerveztek, s amikor szükség volt, versenybíróként is tevékenykedtek. Amikor a Korcsolyázó Egylet élén álltak (az első világháború előtti évek), munkásságuk jóvoltából szoros kapcsolat épült ki a Budapesti Korcsolyázó Egylettel. E kapcsolat eredményeként Kolozsváron országos szintű korcsolyaversenyeket szerveztek,

többször a Sétatéren rendezték a főiskolás korcsolyázó bajnokságot. Emellett a sokszoros világbajnokok, Kronberger Lili és Méray-Horváth Opika is bemutatást tartottak Kolozsváron.

*Kronberger Lili bemutatója után készült csoportkép 1911 februárjában:
az ülők között balról a harmadik Szabó Dénes, középen a négyszeres világbajnok, Kronberger Lili,
az állók közül jobbról a második Fabinyi Rudolf*

Bibliográfia

Kuszkó István (szerk.): *A Kolozsvári Athletikai Club évkönyve. I., II., III.* 1886, 1888, 1890.

Dr. Siklóssy László: *A magyar sport ezer éve. I., II., III. kötet, 1927–1929.*

Kenyeres Ágnes (szerk.): *Magyar életrajzi lexikon 1000–1990.*

<http://www.mek.iif.hu/porta/szint/egyeb/lexikon/eletrajz/html/>

Gaal György: *Egyetem a Farkas utcában.* Kolozsvár, 2001.

Glatz Ferenc (szerk.): *A Magyar Tudományos Akadémia tagjai 1825–2002.* Budapest, 2003.

Természettudományi Múzeum, Tudománytörténeti Gyűjtemény.

A „Kolozsvári Egyetemi Athletikai Club“

126
által a Kolozsvár sz. kir. város által épített sporttelep ünnepélyes felavatásakor tartandó országos sportünnepségek alkalmából, 1911 szeptember hó 17-én : délután 2 óraker Kolozsvárt, a Rákóczy kertii új sporttelepen rendezendő :

Országos pályamegnyitó atletikai verseny feltételei:

=== Versenyszámok : ===

1. 100 yardos junior síkfutás,	8. 800 m. staféta (100 m + 100 m + 200 m)
2. 100 yardos síkfutás,	9. 100 m + 400 m Magasugrás,
3. 1/4 ang. mérföldes síkfutás (Magyar-ország bajnokai kizárva.)	10. Távolugrás junior,
4. 1/2 ang. mérföldes síkfutás,	11. Súlydobás junior,
5. 2. ang. mérföldes junior síkfutás,	12. Gerelyvetés, (szabad fogással),
6. 120 yardos gátfutás,	13. Diskosvetés.
7. 220 yardos síkfutás, handicap	

Nevezési határmep: 1911 szeptember 10. A verseny a M. A. Sz. szabályai szerint rendezetik. Nevezni a M. A. Sz. hivatalos nyomtatványain ifj. Somodi István dr. athl. szakosztályi elnök címére (Kolozsvár, Bartha M.-u. 3. sz.) lehet, hová a tétek is küldendők.

Nevezési díj: Egyéni versenyszámokban 2 korona. A stafétában 6 korona. Tét nélkül érkező nevezéseket nem fogadhatunk el.

Díjazás: Minden egyéni verseny győztese (a 220 y. handicapban is) tiszteletdíjat és ezüst-érmét, minden második ezüst-, harmadik pedig bronz-érmét nyer. Record-javítás esetén a győztes ezüst helyett arany-érmét nyer. A stafétában a győztes egyesület tiszteletdíjat, a csapat tagjai ezüst-érmét, a második csapat ezüst, a harmadik bronz érmét nyer. Ezen kívül az 1., 2., 3., 4., 5., 6., 9., 10., 11., 12., 13. sz. versenyek alapján legtöbb pontot elérő egyesület legalább is 200 K értékű tiszteletdíjat nyer. Győzelem 5 pontot, II. hely 3 pontot, III. hely 1 pontot számít s a díj a legtöbb pontot elérő egyesületnek mindenképen kiadatik. Pontszám egyenlőség esetén a győzelmek, illetve második helyezések többsége dönt. A viadal országos jellegű s az egyes versenyeken a M. A. Sz. által igazolt athléták vehetnek részt. A 3. számú versenyben mindazok, kik Magyarország 1/4 ang. mérföldes síkfutó bajnokságát már nyerték, nem indulhatnak. — Nevezések elfogadása, vagy el nem fogadása felett a K. — — E. C. választmánya határoz. Nevezések indokolás nélkül visszatartatók. — —

Előmérkőzések szükség esetén a verseny napján d. e. 10 óraker tartatnak, melyekről nevező egyesületek idején értesíteni fognak. A verseny részletes sorrendjét szintén nevezési zárlat után állapítja meg és teszi rendező egyesület.

A versenypálya 1/4 angol mérföldes két emelt fordulós salkapálya. — **Elszállásról** a versenyzők részére, ha az a nevezéssel egyidejűleg kérérik, gondoskodva lesz. — —

Kolozsvár, 1911 augusztus 12-én

A „Kolozsvári Egyetemi Athletikai Club“

nevében

Papp Jenő, Dr. Benedek László, ifj. Somodi István dr.,
e. l. elnök. e. l. főtitkár. az athl. sz. o. elnöke.

Látta és jóváhagyta a M. A. Sz. Athletikai szakosztálya

Stankovits,
szakoszt. elnök.